

Naš dobri fra Ante

NAŠ DOBRI FRA ANTE

KRATKI ŽIVOTOPIS

Izdao i odgovara: Fra Roko Tomić, Zagreb, Vrbanićeva 35
Dozvolom crkvenih vlasti
Tisak: »ZRINSKI« — Čakovec

Dr DAMIĆ

NAŠ DOBRI FRA ANTE

KRATKI ŽIVOTOPIS — NAJVAŽNIJI DATUMI

Iz života fra *Ante Antića*

Rođen 16. IV 1893. u selu Šepurine.

Kršten 18. V 1893.

Roditelji: Toma i Tade rođ. Vlahov.

U franjevačko sjemenište došao 1905.

U franjevački novicijat ušao 17. IX 1911. na Visovcu.

Prve zavjete položio 17. IX 1912. na Visovcu.

Svečane redovničke zavjete položio u Makarskoj 1. XI 1915.

Za svećenika zaređen u Šibeniku 29. VII 1917.

Prvu svetu misu služio u selu Zaton kod Šibenika 5. VIII 1917.

Pomoćnik magistra klerika u Makarskoj bio je 1917. — 1919. i 1921. — 1925.

Pomoćnik magistra klerika u novicijatu na Visovcu 1919. — 1920.

Magister klerika u Makarskoj 1925. — 1946.

Magister klerika u Zagrebu 1946. — 1956.

Ispovjednik i savjetnik u samostanu Gospe Lurdske u Zagrebu 1956. — 1965.

Umro na glasu svetosti u Zagrebu 4. III 1965.

Pokopan na groblju Mirogoj 8. III 1965.

Dozvolom crkvenih i civilnih vlasti tijelo je preneseno s Mirogoja u kriptu Svetišta Gospe Lurdske u Zagrebu 15. XII 1970.

Nije bez razloga ova knjižica ugledala svjetlo i darovana vjernom hrvatskom puku upravo u dane Mariološkog i Marijanskog Kongresa, dane najvećeg slavlja Hrvatske današnjeg vremena.

Ovdje nam se opisuje život jednoga skromnog redovnika, svećenika — franjevca, sina naše divne Dalmacije, Hrvata, svetački život čovjeka našega vremena.

Tu među nama, gotovo do jučer, on je provodio svoje dane, tih i nenametljiv, a ipak tako jasan i glasan, skroman i ponizan i, što je za našeg današnjeg čovjeka gotovo neshvatljivo, tako strpljiv i ustrajan.

Dok se mimo prozora njegova prebivališta odvijao život velegrada u najpotpunijem smislu riječi, njegove su usne pratile molitvom sve to zbivanje, a srce je kucalo za sve one poznate i nepoznate, koji u znoju lica zarađuju svoj svakidašnji »gorki« kruh.

Ništa ljudsko nije mu bilo strano, ništa, što je Božje, nije mu bilo ni nepoznato, ni nevažno.

Njegov život nam je najbolji odgovor na pitanje koje si danas postavljaju i dobri ljudi,

a to je: ima li danas među nama svetačkih likova? Nisu li oni nešto što pripada prošlosti? I konačno treba li nama svetaca? Jesu li sveci moderni i u ovo materijalizirano vrijeme? Daju li oni i danas svijetu ono što mu je u sva vremena bilo najpotrebnije — svjedočanstvo istine?

I onda kakovu je ulogu Marija — Majka Božja i majka naša — odigrala u tom životu tako punom milosti i blagoslova za sve s kojima je dolazio u dodir.

Iako ova knjižica ima ponajprije svrhu da nam na pristupačan način prikaže jednu Bogom ispunjenu egzistenciju, ipak joj je namjera kudikamo dublja. Ona nas poziva da u tišini vlastitog srca pijemo s izvora koji nikada ne presušuje; da učimo od One koja je Prijestolje mudrosti; da se utječemo Onoj koja je Utočište grešnika te da konačno zazivamo uvijek i svagdje Onu koja je Pomoćnica kršćana — i u ove naše dane.

Gospa od Zdravlja pred kojom je dijete fra ANTE često molio i ministrirao

←

Čudotvorna Gospa Sinjska u čijoj je sjeni fra ANTE provodio svoje prve gimnazijske i redovničke dane

Što nam priča djetinjstvo ...

Počelo je neobično ... siromašna obitelj s devetero djece, od koje je jedno — naš mali Ante — još prije rođenja na poseban način bilo posvećeno Bogu.

Evo kako se to zbilo: otac Tome i majka Tade putovali su jednoga dana malim brodićem. Majka Tade bila je trudna. Nenadano je nastala oluja i sve je govorilo da im je kucnuo zadnji čas. Pouzdano, riječima siromašnih dalmatinskih seljaka, utekli su se oboje za pomoć sv. Anti i pod njegovo okrilje stavili još nerođeno dijete — obećali ga za službu Bogu. I gle, oluja se smirila, a par dana nakon toga rodio se mali Ante. Obećan Bogu još prije rođenja, bio je za majku slatki zavjet kojeg se ona sjećala i onda kada je nakon muževe smrti ostala sama s devetero djece. Nikada o tome nije govorila sinu — nikada sve do onda kad je on sam jednog dana prišao majci i povjerio joj djetinju žarku želju rekavši: »Majko, htio bih biti 'fratar'.«

Djetinji dani obasjani suncem majčine ljubavi, prožeti siromaštvom i brigom za braću i sestrice prolazili su malom Anti naizgled jedna-

ko kao i kod sve druge djece. Znao se on i potući, poigrati, izreći koju dječju šalu, ali nikada nešto ružno. Nije znao biti neposlušan. No još nešto: u tiha jutra i blage sutone, često, vrlo često taj je mali dječačić znao sjediti ili klečati do nogu Gospine slike, sav zanesen, netremice gledajući njezin majčinski lik.

Tada je to bila slika Gospe od Zdravlja, kasnije Gospa Sinjska, Gospa Visovačka, Gospa Lurdska, Majka Božja Bistrička... Uvijek je Marija bila i ostala njegova zvijezda vodilja sve do smrti.

Srednja škola...

Na početku srednje škole pojavila se kod Ante sušica (tuberkuloza). Majka i rodbina bili su jako zabrinuti, no Ante je ostao miran. On je smireno očekivao pomoć od Gospe od Zdravlja. Prepustio je Majci da se Ona bori za njega i da mu od Gospodina izmoli zdravlje. I gle, sasma izvanredno, franjevci ga primaju u svoju gimnaziju usprkos bolesti. Upao im je u oči svojim ponašanjem, svojom razboritošću, svojom iskrenom pobožnošću tako da je jedan od njih rekao: »Ako i umre, neka umre među nama, ta on je tako dobar.«

Kao đak bio je uredne vanjštine, primjerna vladanja, a učio je lako, pa je bio vrlo dobar i odličan đak. Uvijek je bio spreman da

pomogne u učenju slabijima od sebe. Bio je »žarke« krvi, pa je na uvredu znao planuti, spreman da se brani, pa i da udari.

I u to vrijeme vidimo ga kako često kleči pred kipom Bezgrešne, kako žarko moli, kako često razgovara sa svojim ispovjednikom, kako istinski nastoji oko produbljivanja svoga duhovnoga života želeći da postane posuda ponizna, krotka i blaga.

Na putovima Gospodnjim...

Ante je započeo novicijat s osamnaest godina dakako pod okriljem Marije. I tu bi opet neobičan početak. Franjevački novaci mijenjaju ime kod dolaska u Red. Izvlače ceduljice s imenima; novak Ante četiri puta uzastopce izvuče ime — Ante.

Za vrijeme novicijata nije bilo poniznijeg, strpljivijeg, predanijeg novaka od fra Ante — tako izjavljuju njegovi kolege, kao i njegovi odgojitelji. Nije to bila bolećiva pobožnost, već zanos mladosti koja se sva predala Bogu te kroz Njega i u Njemu gledala sve oko sebe, pa i samog sebe.

Evo jedne crtice iz tog doba. Novaci su išli na izlet na slapove Krke. Ljepota prirode posebno je privlačila Antinu dušu k Bogu. Tom zgodom pao je u zanos, koji su svi primijetili. Međutim on se nakon toga i dalje ponašao pri-

rodno kao da se nije ništa zbilo. Drugovima je pravi drug u svemu: ljubezan, uvijek na uslugu, ali i pomalo dalek svima; ne mogu ga dostići u pobožnosti, u poniznosti i strpljivosti. Osjećaju da se u Antinoj duši odvija nešto izvanredno, da je sam Bog savija, lomi, odgaja, a »materijal« je jako poslušan.

Položivši prve zavjete u samostanskoj tišini i osobnoj sabranosti odlazi u Zaostrog na filozofske nauke. Pod sivim i kamenim okriljem Biokova počinje fra Antino upoznavanje sa Svetim Ocima i posebno s Duns Skotom, vođom franjevačke filozofsko-teološke škole. U to je vrijeme biskup Carić posjetio samostan u Zaostrogu. Među skromnim mladim redovnicima upao mu je jedan posebno u oči: »Una espressione ascetica — asketski izgled« rekao je biskup. Doista, fra Ante je to i bio.

Opasna bolest sušice opet je preuzela maha. Poglavari ga štede, ali umor, oskudna hrana i vrućice čine svoje. Čini se da će smalaksati pod teretom koji mora nositi. Njegova subraća i u to vrijeme imaju samo riječi hvale za njega: mio je i blag kao i ranije, ne ističe svoju bolest i nije nikada težak drugima. Ostao je ponizan, uronjen u Božju prisutnost, zahvalan Redu koji ga je »tako navrijedna i slaba primio.«

Četiri ratne godine (1914. — 1918.) fra Ante je proveo u bogosloviji u Makarskoj. Začudo, nako dobro uči i solidno sprema ispite, njegovi

profesori ga ne zapažaju, prednost daju drugima, smatraju ga radi bolesti nesposobnim za daljnje nauke. A fra Ante trpi i kuša se u vatri poniženja. On ne zavidi, velikodušno daje prednost onima koje poglavari izaberu. Međutim u školi ljubavi, na »fakultetu odricanja i poniznosti«, on je najbolji đak. Sve su češći njegovi pohodi Svetohraništu, sve su duže njegove molitve; fra Ante poput svog Uzora postaje sve tiši, sve skriveniji, sve neznatniji, sve poslušniji i sve ponizniji. Skriven miris — skriven plamen . . .

Ti si svećenik uvijeke . . .

Vrijeme je brzo odmicalo. Fra Ante je već primio sve niže redove i približavao se čas, da se svetim svećeničkim redom veže zauvijek uz Gospodina, da postane drugi Krist — alter Christus . . .

Dne 29. VII 1917. god. kada je imao 24 godine, bez mnogo buke, jer to samostanska pravila ne dozvoljavaju, primio je sveti svećenički red. Očev zavjet je ispunjen. Fra Ante je našao Boga i Bog je našao fra Antu. I od tada u njegovu životu ne postoji nešto drugo do Bog. Bog je postao njegova snaga, njegov život i smisao, Bog je njegovo sve.

Dan njegove prve svete mise u Zatonu ostao je ljudima onog kraja u nezaboravnom sjeća-

nju. Taj mladi svećenik jasno i sigurno izgovara svaku riječ svetog obreda, uspinje se na goru Gospodnju blistavih očiju i predanog srca, da u riječima Pretvorbe svega sebe ustupi Kristu postavši kao sv. Ivan Krstitelj koji će pokazati put do Krista i donijeti Krista svim ljudima dobre volje. Kad je došao čas Pretvorbe svi su osjetili, da se tu događa stvarno čudesni misterij jer je sveta ozbiljnost, zažarene oči, duboka poniznost fra Ante očito to svjedočila. I dok su radosno brujila zatonska zvona, a pobožni puk sagibao glave da primi blagoslov, taj mladi svećenik je ponesen milošću posve nestao u svom Bogu, osluškujući Njegov poziv — biti s Njime žrtva za otkup mnogih. I postaje to — sve do svoje smrti — smrti na križu boli, predanja i patnje. Odmah nakon svete mise počinje njegovo svećeničko djelovanje u mjestu iz kojeg je nikao. Traže ga sa svih strana, htjeli bi da moli nad njihovim bolesnicima, da prati pokojnike, da ispovijeda, preporučuju mu svoje brige, pitaju ga za savjet . . .

O ti prvi dani svećeničkog života bili su tako puni milosti, ali i tako puni spoznaje vlastite slabosti i nemoći tijela. Radi toga i ostaje u rodnoj kući, da se oporavi na svježem zraku pod brižnom paskom majke, koja siromaštvo nadoknađuje ljubavlju. No služba ga zove dalje: postavljen je za pomoćnika magistru klerika u bogosloviji u Makarskoj.

Na pragu svećeničkog života stavljen je na mjesto učitelja, vodiča mladih duša. Sam mlad, sa svim burama mladosti, ali i sa svim idealima što ih može imati jedno plemenito ljudsko mlado srce.

Trnovom krunom ovjenčan

Nije bilo lako — postati uzor drugima, voditi ih, kad si sam još tako mlad, neiskusan, gotovo sudrug onima nad koje je bio postavljen.

Ta prva služba podmagistra, a kasnije magistra, dala je obilježje cijelom njegovu životu. Kasnije, mnogo godina nakon što je službeno prestao biti magister, tim imenom su ga oslovljavali svi koji su se s njim susretali.

Kako su ga doživljavali njegovi učenici, klerici? Kakav je utisak na njih činila njegova ličnost i njegova duhovnost?

Sjećaju ga se svi samo po dobru — pa i oni, koji su odustali jer nisu mogli podnositi disciplinu. A oni mnogobrojni koji su izišli iz njegove škole nisu o njemu drugačije govorili nego kao o svetačkom liku.

U svemu je služio kao uzor: u posluhu, u poniznosti, a najviše u ljubavi. Volja poglavara bila je za njega autentični glas Božji. Preko poglavara Bog je njemu progovarao što treba da radi. Svojim klericima je često znao reći: »Ni-

kada se nemojte protiviti poglavarima!« A kada je bio u prilici da nešto moli od poglavara, činio bi to ponizno i mirno, ne mijenjajući svoj stav ni onda, kad ne bi bio uslišen. Klericima bi tada kazao: »Ja sam pitao, ali poglavar kaže da ne može zadovoljiti.«

Njegovi đaci, iako su ga cijenili, nisu uvijek bili ni poslušni ni dobri. Jednom zgodom neki mu je đak prigovorio nešto na račun njegova ponašanja. Istoga časa nastala je tišina. Đaci su osjetili da su prešli svaku mjeru i granicu. Napeto su čekali i tihim glasom rekao im je da mu je taj njihov prigovor najmanja mana, jer ih on ima i mnogo većih. Rekavši im to nastavio je svoj posao kao da se nije ništa dogodilo.

Kad bi korio kojega od klerika zbog kakve nepodopštine ili kršenja pravila, znao je govoriti: »Niste vi krivi za ovo; pogriješili ste, ali sam tome ja kriv više nego vi. Da sam ja bolji, i vi biste bili bolji.«

Nije nikada isticao svoje vlasti, ali isto tako nije bio ni površan ni popustljiv. Nosio je sve svoje đake jednakom ljubavlju u svom srcu. Sa sobom je uvijek nosio i jednu karticu na kojoj su bila ispisana njihova imena uz opasku: »Ovi đaci moraju postati — alter Christus.«

Nije bila rijetkost, da fra Ante umjesto svojih đaka pomete hodnik, očisti zahode, opere

prozore, uređuje sakristiju... Činio bi to po noći kad svi spavaju.

Jedna mala zgodica iz tog doba svjedoči kako je on doista bio trnjem okrunjen. Desio se jedan prekršaj discipline. Magister fra Ante sakupio je bogoslove u kapelici i govorio im. Jako je žalostan. Uvredu nanesenu Isusu duboko proživljava. Glas mu podrhtava. Stoji raskriljenih ruku, postrance na oltaru. Ponizno držanje, duboko proživljena bol postigli su svoju svrhu: pokajanje i odluku popraviti se. A na završetku svog govora fra Ante reče: »A što se tiče zadovoljštine, to ću ja urediti s Isusom ... Uzimam to na se!«

A to je značilo, da će još dugo, dugo poslije toga sam ostati uronjen u molitvu, klečeći pred Svetohraništem ...

Ako zrno pšenično ne umre ...

Pogledajmo sada kako se je fra Ante penjao na goru Gospodnju. Iz njegovih zapisa toga doba čitamo:

»Čuvat ću muk potpuni, strogi, obnavljati neprestanu molitvu, trpjeti rado s Isusom na križu, provoditi život poniznosti i siromaštva ...

... S pomoću Božjom spoznao sam, da se neprestano imam vježbati u svetoj poniznosti ... Nikad se s pomoću Božjom neću oprav-

dati ili odgovarati ako mi se štogod predbaci, podmetne, prigovori, optuži ili slično. O drugima neću govoriti nikada ... U razgovoru nadvladaj onu napetost, naglost, želju, da kažeš svoje mišljenje ...

... Starješine ću vazda ljubiti, gledati, cijeniti kao namjesnike Božje. Nikada o njima neću govoriti ili predbacivati ili kritizirati njihove odredbe. Braću ću poštivati i gledati kao svece i kao anđele Božje. U svemu ću gledati volju Božju ...

... Moja pokora-zajednički život, govoriti jedino ako sam pitan ili me zove dužnost, kloniti se svakog ispraznog ljudskog općenja. Svoje račune uvijek imati uredne i čiste, držati se vazda pripravan za dolazak Gospodnji. Sve raditi i držati kao da je zadnje. Svaki dan misliti na sud. Svaki dan dva sata razmatranja, jedan sat duhovnog čitanja. Težiti, moliti, pripravljati se za kontemplaciju. Svaku večer nasljedovat ću Gospodina u bičevanju kroz »Miserere«, 3 Zdravo Marije i »osculum terrae« ...

... Svakih nježnih riječi čuvat ću se pa i na ispovijedi ... Izbjegavat ću svaku sklonost, simpatije prema svakome ...

... Biti strog sa sobom, a spram drugih blag.

... Veseliti se, jer sam ništa, a Bog sve ... «

Iz ovih redaka, koje je on sam napisao i stavio kao program još u početku svoga svećeničkog života vidimo za čim je žudio njegov duh tako pun Boga. Za sebe nije ništa tražio. Uzimao je ono što bi dobio, ali ako je to bilo nešto ljepše, odbio bi to riječima: »Nije to za mene. »Svaku prigodu bi iskoristio za mrtvenje i umiranje sebi. Evo par zgodica iz kojih se vidi njegova umrtvenost: Jednom mu je jedan bogoslov poklonio lijepu kapelicu za Marijin kip, ali on je nije htio primiti. Odbio ju je riječima: »Odveć je lijepa, pa mi ne dolikuje da je imam.« Drugom zgodom izbacio je policu za knjige iz svoje sobe s motivacijom, da mu je kao siromahu suvišna. Isto bi napravio sa svakim viškom namještaja u sobi. Uporno je znao moliti brata krojača, da mu već mnogo puta krpano rublje »još malo okrpi«, jer je za njega dobro. Habit mu je bio okrpan, izlizan, trošan, ponošen, ali uvijek uredan. Služio bi se razbijenim ogledalom, zarđalim nožićem, gotovo tupim škarama, iznošenim kovčegom i slično. Njegova soba je bila uzor siromaštine, a on doista pravim siromahom.

Nikada nije bio znatiželjan. Kad bi išao ulicom oborio bi oči, uvijek svjestan Božje prisutnosti. Ravnodušan prema hrani nikada nije birao bolji dio, nikada nije prigovorio. Nikada se nije pravdao, bio nevin ili kriv. O drugima je uvijek imao lijepo mišljenje. Uvijek bi našao opravdanje za tuđe postupke. Svoju volju je tako podložio, da je za savjet pitao ne samo starije već i mlađe od sebe.

Jedna zgodica nam govori kako je daleko dotjerao u mrtvenju: Volio je fra Ante sunce i more. Kroz dugi niz godina je Makarska bila njegovo obitavalište. No bogoslovija seli u Zagreb, s bogoslovima mora ići i fra Ante. Svi su uzbuđeni. Oni koji ostaju na neki način tješe one koji odlaze. Tako i fra Anti njegova subraća vele da će se već jednog dana povratiti na more. Fra Ante je miran, i premda mu se zrcali na licu neka nutarnja muka, čini se da on osjeća da je to njegov definitivni odlazak iz Makarske. Pa ipak odgovara sasvim mirno na oproštaju: »Neću sinko, nikada se više neću vratiti ovdje.«

Ljubav mu je ime . . .

U punoj muževnoj dobi (53 god.) dolazi fra Ante u samostan kraj Svetišta Majke Božje Lurdske u Zagrebu, gdje će tek izrasti i dozreti njegova ličnost do pune zrelosti. Tu će on uz službu magistra razviti djelotvornu ljubav prema bližnjemu, postat će svima sve.

Poratne nevolje i potrebe svih vrsta našle su u njegovu srcu svoj pravi ured za rješavanje. Nije samo tješio riječima, nego je za svaki slučaj odmah tražio i konkretno rješenje. Ničija slabost ili zloća nisu bile zapreka da pomogne. Nije gledao ni na vjeru ni na narodnost ni na položaj. Vidio je pred sobom samo duše

koje mu Bog šalje da im pomogne. Dijelio je širokih ruku i još šireg srca kako duhovna tako i materijalna dobra. Sve svoje pokornike i duhovnu djecu uključio je u taj lanac caritasa-djelotvorne ljubavi. Nije bilo problema koji ne bi pokušao riješiti, ni nevolje kojoj ne bi htio pomoći.

U njegovu srcu bilo je mjesta za sve-jednako za majku obitelji kao i za siromašnu studenticu, jednako za radnika kao i za intelektualca. Svačiji problem bio mu je jednako važan i pristupao mu je kao da je to jedina stvar na svijetu. Njegov radni dan nije trajao osam sati već od rana jutra do u noć. Ređali su se ljudi svih društvenih profila, koji su tražili savjeta, utjehe, pomoći i pomirenje s Bogom u sv. ispovijedi. Nije rijetko dolazio gvardijan u fra Antinu sobicu da na njegovu molbu dade novac ili bilo koju drugu pomoć nekome koji je čekao i za to molio. Ne znamo ni broja onima koji su jedino fra Antinom zaslugom završili studije, našli namještenje, prehranili djecu, a što je najvažnije povratili sebi možda izgubljenu vjeru. Ljubav je domišljata. Imao je fra Ante mnogo pokornika; svaki od njih vrlo rado učinio bi mu svaku uslugu. To je on znao iskoristiti tako da ih je međusobno povezivao, navodio da jedni drugima pomažu. No ne samo to: kada bi vidio da se netko stidi ili ustručava nešto moliti, sam bi za njega molio. Pazio je uvijek da se ne povrijedi tuđa stidljivost.

Studentici besplatni odmor nakon studija, siromašnom đaku pomoć da završi školovanje, majci obitelji odmor na moru, pomoć ocu koji je ostao bez posla, pomoć u pisanju diplomske radnje, prijevod sa stranog jezika, usavršavanje u inozemstvu, novac za knjige ili ogrijev, pospremanje kuće siroti starici, savjeti liječniku da ostane na moralnoj visini, i pisma, bezbrojna pisma, koja je fra Ante upućivao tamo gdje sam nije mogao stići-to su samo neki od oblika pomoći, koju je domišljata ljubav fra Ante pronašla, da olakša život svojih bližnjih.

Podno Marijinih nogu — »fra Zdravo Marija«.

Od najranijeg djetinjstva pa sve do smrti fra Antin život odvijao se u sjeni Marijinih svetišta, Njezinih slika i kipova, Njezinih prošteništa. Posebno i nadasve časno mjesto zauzimala je u njegovu životu služba Mariji. Gospa Sinjska, Gospa od Zdravlja, Gospa Lurdska posve su očarale njegovo srce i dušu.

Kada je bilo u pitanju njegovo zvanje-ulazak u franjevački samostan zbog bolesti, dok su se drugi brinuli, on je molio pred slikom Gospe od Zdravlja. Kasnije u sjemeništu i bogosloviji svima su bili poznati njegovi česti pokloni Presvetom i boravci do nogu Marijina kipa. Kao magister stavio je u njene ruke svo-

je učenike i sebe samog, skupljao je bogoslove oko Njezina oltara, poticao ih da Joj se mole.

Jedna zgodica govori nam o njegovu velikom pouzdanju u Marijinu pomoć i zaštitu. Evo je: za vrijeme rata bila je bombardirana i Makarska; jedna bomba je pala na franjevački samostan i srušila uz ostalo i zid fra Antine ćelije. On se u to vrijeme baš preporučivao Mariji moleći je pouzdano za pomoć u nevolji. I gle-očito je bilo da je izbjegao smrti upravo za dlaku. A kada su braća u strahu došla da vide što je s njime, našla su ga klečeći pred Marijinim likom. Ponavljao je pun pouzdanja: »Gospa me je spasila!«

Svima je bio poznat njegov žar kada je govorio o Mariji. Svugdje je sa sobom nosio knjige, koje su promicale Njezinu slavu kao npr. »Prava pobožnost prema Majci Božjoj« od bl. Ljudevita ili »Gloriae di Maria« od sv. Alfonsa Liguorija.

Mnogo se molio Majci Božjoj, a i drugima je to preporučivao, tako da ga jedno vrijeme u samostanu i nisu drugačije zvali već »Zdravo Marija«. U mladosti Gospa je bila njegov uzor, voditeljica i pomoćnica. Što je postajao stariji, to se nježno poštivanje i divljenje pretvaralo sve više u stalni i postojani plamen ljubavi i odanosti. Sticao je sve više uvjerenje da bez Marije i nema spasenja, »jer tko ljubi Mariju ne može da ne ljubi i Isusa«.

Gotovo uvijek stavljao je svojoj duhovnoj djeci pred oči Marijin lik i Marijine kreposti. Govorio bi im: »Ugledajte se u Mariju, nemojte ništa poduzimati bez Marije, Njoj se potpuno izručite!« Najčešće je ispitivao kako tko ljubi Mariju, da li je zove u pogiblima, da li joj se izruča s punim povjerenjem. Pobožnost prema Mariji bila mu je mjerilo napredovanja u duhovnom životu. Znao je iz vlastitog iskustva da onaj, koga Marija uzme pod svoje okrilje, sigurnije i brže ide putovima kreposti.

Od svojih pokornika traži da svaki dan, ako im je ikako moguće, izmole bar jednu desetku krunice, a najbolje cijelu krunicu. I pokore koje bi davao najčešće su bile vezane uz Mariju — krunica, litanije, nekoliko Zdravo Marija. Uopće, središnje mjesto u molitvenom životu bilo je određeno za Mariju, od Nje je očekivao svaku pomoć, Ona je bila izvor svih milosti, posrednica kod Boga, Njegova Majka.

Jedna od pobožnosti, koju je vrlo cijenio i preporučivao bila je primanje škapulara Majke Božje Karmelske. Jedva bi dočekao taj dan kada će ga nekome podijeliti. Tom zgodom držao bi prigodni govor o značenju i vrijednosti škapulara. Bio je radostan i čestitao bi onima koji su ga primili, sav sretan, što se broj Marijine djece povećava.

Podupirao je svaku pobožnost Majci Božjoj. Svako Njezino svetište bilo mu je priraslo srcu i nerijetko bi ih obilazio. Tada su njegova duhovna djeca znala dobiti kartu ili pismo s riječima: »Do nogu Marijinih molio sam za Vas!«

Klericima je preporučivao: »Kao Ivan uzmi Mariju k sebi za Majku i živi s Njome! Krepost sv. čistoće, kako svoju tako i povjerenih mu duša, stavljao je pod okrilje moćne Djevice i Majke. A kada je vatra ljubavi prema Mariji bila tako jaka, da je ne bi mogao skrivati, znao bi reći sav ushićen: »Ja sam sav Marijin!«

Evo jedne male crtice iz njegova života koja će nam pokazati kako je cijenio molenje krunice: Jednom su k njemu došle tri djevojke i tražile ga da im nešto govori o krunici. On je to jedva dočekao. Govorio im je dugo, dugo i među ostalim rekao: »Nemojte izmoliti krunicu ujutro i na brzinu i misliti pri tom da ste s time »fertig«. Molite je polako i sabrano. O, ja sam tako sretan kada preko dana imam malo vremena da se mogu povući i reći Gospi krunicu!«

U Zagrebu su upali u oči česti posjeti malenih grupica vjernika, koje je on pripremao i onda posvećivao Bezgrešnom Srcu Marijinu. Mali kip Djevice držao je u sobi na stolu. K njemu su često letjele njegove oči, Njoj se utjecao u svim protivštinama života, od Nje je tražio savjet u svim životnim teškoćama.

Čitav svoj život proveo je u sjeni Marijinih svetišta. I na mrtvačkom odru ležao je podno Gospina oltara, posvjedočujući vlastitim živo-

tom i smrću da je Marija najsigurnija luka spasa na uzburkanim valovima života.

I na kraju evo dirljivih riječi, koje je on sam napisao u svojoj »žrtvi života« na početku svog svećeništva: »O vječni Bože, Oče, Sine i Duše Sveti, dostoj se primiti u Presv. Srcu Neoskvrnjene Nebeske Majke sav moj nevrijedni život, sv. Misu, Oficij, sv. molitve, vršenje dužnosti, dobra djela, trpljenje, odricanje, kušnje, sve poteškoće, sve to sjedinjeno sa životom Blažene Majke, Kraljice svih Svetih . . .«

Ego te absolvo . . .

Možda nigdje nije tako došla do izražaja činjenica da je fra Ante ispunjen Bogom kao u ispovjedaonici.

Ispovijedao je vrlo mnogo čim je kao mladi svećenik dobio ovlast za to. Broj pokornika je sve više rastao, jer je svatko tko je imao jednom priliku da ga vidi, odmah sticao i povjerenje u tog mladog, poniznog redovnika.

Trijezan sud, strpljivost u ispitivanju, spremnost da sve sasluša, razumijevanje, praštanje, podizanje pouzdanja — sve je to ostavljalo dušu u sigurnosti i miru. Gotovo svi, koji su se kod njega jednom ispovjedili, nastojali su to ponoviti. Pitanja koja je postavljao zadirala su u živo, nisu bila stereotipna, osvjetljavala su dušu sa svih strana, otkrivala su tajne

rane i ožiljke, ali nisu vrijeđala, nisu nanosila bol, već su prije svega donosila smirenost, pokajanje i želju za popravkom. Znao je ganuti srce, potaknuti volju, probuditi odluku da se više ne griješi. Bio je s pokornicima tako blag da nitko nije otišao ogorčen, smućen ili posramljen.

Njegovi pokornici kažu da ih nikada nije bilo ništa strah priznati pred fra Antom. Njemu su otkrivali najskrovitije stvari, jer su imali dojam, da doista sve što govore iznose Isusu, koga taj skromni redovnik zamjenjuje. Tako je on znao nestati da ustupi mjesto Kristu koji prašta. Često je fra Ante znao reći: »Kada k meni dođete hoću da ne nađete mene već Isusa.«

Nikada nije nikoga odbio tko bi zatražio ispovijed. Znao bi se vratiti s puta, ako bi sreo nekoga tko bi zatražio da se ispovjedi. Često je ostajao bez doručka ispovijedajući i po nekoliko sati, ali se nikada radi toga ne bi potužio. Dapače, što je više ispovijedao, bio je sve zadovoljniji; trljao bi ruke od zadovoljstva, uživajući u duhovnoj radosti, jer su duše dobile oproštenje i primakle se bliže Srcu Isusovu, probodenom za grijehe. Pobožnost Srcu Isusovu preporučivao je svakome tko bi k njemu došao. U Srcu Isusovu nalazio je sav smisao i svu ljubav, k Srcu Isusovu vodio je svaki njegov put i napor.

Iako blag i milosrdan, u zahtjevima bio je nepopustljiv kada se je radilo o tome da se duša popravi, da mijenja dosadašnji život. Nerijetko je znao reći malodušnom pokorniku: »Ne brini sinko, kćeri, ja uzimam na se sve Tvoje, budi miran, zahvali Bogu. Svakome je pomagao molitvama, žrtvama, pokorama-često je još dugo nakon što bi se svi razišli fra Ante ostajao prostrt pred Svetohraništem kao žrtva pomirbe, praštanja, zadovoljštine.

Posebni dar, koji je fra Ante imao bilo je čitanje srca. Nerijetko bi iznenadio svojim poznavanjem duše, svojim otkrivanjem skrovitih tajni. Njegovi pokornici pričaju kako je na njih djelovala prva ispovijed obavljena kod njega.

Znao bi iznijeti na vidjelo stvari, koje su oni sami već davno zaboravili, pa čak i misli, koje sasma sigurno nisu nikome povjerili. Jedna osoba koja je k njemu došla pomalo gonjena znatiželjom, željela se je uvjeriti o toj njegovoj izvanrednoj sposobnosti. Razgovor, a kasnije i ispovijed prošli su bez ičega izvanrednog, ona je već pomalo trijumfirala kako će ismijati one koji su joj o tome govorili. Ali gle! Fra Ante joj je odjednom nabrojio toliko toga iz njena života da je otišla posramljena, ali i duboko uvjerena da je to Božji čovjek.

Preporučao je čestu ispovijed, a i sam se dnevno ispovijedao. S pokornikom je i sam znao moliti prije, za vrijeme i poslije ispovijedi, da potakne na veće pokajanje. Često je tražio od svoje duhovne djece, da se mole za njega da mu Bog dade dobar savjet u vođenju pojedine duše.

Nije zadavao velikih pokora, one su bile uvijek prilagođene mogućnostima dotične osobe. Posebno su djelovale riječi odrješenja kada bi ih on izgovarao. Osjećalo se da je tu milost na djelu, da sam Isus preko njega izgovara riječi oproštenja. Bio je to stvarni susret duše sa svojim Spasiteljem.

A kada je sve bilo gotovo, njegovim licem razlila bi se radost, čestitao je pokorniku, radovao se skupa s njim, jer je milost pobijedila...

U službi Crkve...

Stalno je bio u službi Crkve-od jutra do noći, bez prekida, bez predaha.

Nikada nije zaboravljao da je svećenik. Uvijek je bio spreman, da vjerniku pruži utjehu vjere ne gledajući na vlastiti umor ili posao koji je morao obaviti po dužnosti.

Problemi Crkve bili su i njegovi vlastiti problemi. Dok su drugi za vrijeme rata razmišljali i razgovarali o politici u svijetu, živjeli u napetosti, bavili se ekonomijom, on je jedino pitao kako kroz to prolazi Crkva. Jedina politika bila mu je stav Crkve, a jedina ekonomija eko-

nomija ljudskog spasenja. Znao bi reći svojim učenicima: »Brinite se samo za ono što je Božje, ne čitajte odviše novine, ne uzbuđujte se s onim što svijet zanosi, vi imate za koga živjeti i raditi«.

A i kasnije, već u zreloj životnoj dobi, sve gleda isto tako očima Crkve. Trpio je s Papom, živio s njegovim nakanama, gledao u njemu Namjesnika Kristova, slušao njegove odredbe. Iako ga je zadnji Koncil zatekao već teško bolesnog i pod kraj života, bio je u njegovim mislima, molitvama, trpljenjima. Često je preporučivao svojoj duhovnoj djeci, da se mole za uspjeh Koncila. Veselio ga je svaki uspjeh, a žalostio svaki neuspjeh Crkve.

Mislio je na potrebu duhovnog i teološkog obrazovanja laika još davno prije nego se uopće o tome počelo govoriti. Zato ga možemo smatrati ocem laičke teologije kod nas. Sve je znao iznenaditi vitalnošću svojih zaključaka, mirnim rasuđivanjem i finoćom osjećaja i u delikatnim problemima Crkve. Uvijek i svagdje Crkva je za njega bila živo tijelo Isusa Krista, Njegova Zaručnica i Njegovo djelo, koje »ni vrata paklena neće nadvladati«, jer je vođeno Duhom Svetim. Zato ga i nisu zabrinjavale nedaće i bure na obzorju Crkve, za sve je nalazio izlaz u molitvi i povjerenju u Krista Gospodina.

Obrede Crkve je žarko ljubio, vjerno izvršavao, pazeći na čistoću izgovora i pravilnosti pokreta. Često je molio iz Crkvenog Obrednika, jer je tu nalazio pomoć za svaku ljudsku potrebu.

Posebno nam se usjekao u pamćenje i u srce posebni znak križa, kojim je blagoslivljao. Evo ga doslovce:«

Gospodin Isus Krist bio kod tebe, da te brani;

bio u tebi, da te uzdrži; bio pred tobom, da te vodi;

bio iza tebe, da te čuva; bio nad tobom, da te blagoslovi;

Koji s Ocem i s Duhom Svetim živi i kralju-je u vijeke vjekova.

Amen.

Po poniznosti ćete ga poznati...

Bio je fra Ante doista istinski ponizan. Do sebe nije nikada ništa držao, sve je pripisivao Duhu Svetome i njegovoj milosti. Nikada nije govorio ni o sebi ni o svojima. Izbjegavao je svaku pohvalu i kada bi ga netko pohvalio, zacrvenio bi se, uvukao glavu u ramena, stisnuo se, na licu bi mu se zrcalila neka muka, a rukom bi kriomice udarao u prsa, priznavajući se nedostojnim grešnikom.

Nikada se ne bi uvrijedio kada bi mu protuslovili, ponizno bi saslušao tuđe mišljenje i ništa ne bi rekao. Svagdje se ponizivao, gdje

god bi se za to pružila prilika; uglednije mjesto bi uvijek prepustio drugima, a za savjet bi znao pitati i mlađe od sebe. Uvijek bi davao prednost drugima. Sebe je smatrao najnedostojnijim slugom Gospodinovim i molio bi svoju duhovnu djecu, neka mole za njega. Često su k njemu znali doći pokornici koji su se redovito ispovjedili kod drugog svećenika. Znao bi na zgodan način reći da je on nevrijedan, neuk, a dotični svećenik daleko mudriji, svetiji i pobožniji od njega. Znao je moliti svoju subraću: »Molim te, brate, ako ti Bog dade da na meni opaziš nešto što nije po volji Božjoj, molim te, opomeni me!«

Iz poniznosti znao je obavljati najprostije poslove u samostanu: prao bi hodnike, čistio sobe, zamjenjivao đake u poslovima koje bi oni zaboravili.

Jednom, dok je bio magister, poglavar ga je ukorio radi ponašanja đaka. Iako je bio nedužan nije ni okom trepnuo, mirno je saslušao ukor, zahvalio se i nastavio dalje raditi kao da nije ništa bilo.

Koliko je cijenio poniznost govore nam i ove riječi, koje je sam napisao jednom duhovnom djetetu: »Poniznost je temelj duhovnog života, ona te osposobljuje da primiš milost i darove Duha Svetoga ... Poniznost nas diže iznad naše bijede i vodi k Bogu ... Nikad nećeš biti bogatiji nego kad se po poniznosti od sebe digneš, sve dadeš Gospodinu ...«

Njegovi liječnici sjećaju se njegova poniznog čekanja i po nekoliko sati, kada bi dolazio na preglede. Jednom je tako čekao vrlo dugo, ali ga dotični liječnik nije primio. Nije se uzrujavao ni ljutio, rekao je: »Sigurno je imao mnogo posla, pa nije stigao.«

Svoja pisma završavao je često riječima »nevrijedni i nedostojni sluga Isusa i Marije.«

Od svojih pokornika tražio je da se vježbaju u poniznosti, samozataji i mrtvenju. Svjestan da je poniznost ključ do Isusova srca, nastojao je, da je ucijepi u duše svojih pokornika. I u svijetu punom oholosti, nepokornosti i pobune njegova poniznost je posebno privlačila-stavljala je čovjeka na njegovo pravo mjesto pred Bogom ...

Molitva - izvor svih milosti ...

Osobito mjesto u fra Antinu životu zauzima molitva. Da bi čovjek mogao djelovati mora moliti, da bi mogao davati, mora u prvom redu imati što želi dati. Toga je fra Ante bio svjestan. Kao rijetko koji čovjek, on je uspio sav svoj rad pretvoriti u molitvu, pa dok je molio, on je radio i obrnuto. Usko povezan u molitvi s Bogom ostajao je usko povezan i s čovjekom i svim njegovim potrebama.

Iz njegovih odluka prigodom duhovnih vježbi vidimo da je ostavljao mnogo vremena pre-

ko dana za određenu vrstu molitve-tako za razmatranje, čitanje duhovnog štiva, krunicu i križni put. Te molitve ne bi nikada propustio pa ni onda kada je cijeli dan bio zauzet poslovima. Moliti uvijek i svagdje bila je jedna od glavnih životnih deviza fra Ante. Molitvu nije nikada ni prekidao, pa ni onda kada je ispovijedao, razgovarao s braćom ili pokornicima. Često ga se moglo naći, kako pogleda uprta negdje u daljinu ili oborene glave u stavu slušanja stoji mirno i kao da ne zamjećuje okolinu. Nikada nije o tim svojim »zanesenjima« nikome govorio iako su ih mnogi uočili.

Služio se često molitvama iz Obrednika-njemu je molitva bila izlaz iz svake krize, iz svake nevolje. Znao bi reći: »Molite s pouzdanjem, nemojte klonuti, Bog će pomoći, imajte samo čvrstu vjeru!«

Središnje mjesto zauzimala je žrtva sv. mise. Za nju se pripravljao skrušen molitvom. Poslije nje zahvaljivao se sav izgubljen u proživljenoj tajni. Sv. misu služio je pažljivo, polagano, držeći se svih propisa, ne propuštajući ništa, ali ni ne produljujući ništa. Za vrijeme Podizanja kao da se preobrazio, osjećalo se da doista proživljuje tajnu dolaska Isusova na oltar. S mnogo poniznosti držao je Isusa u rukama i radosno ga dijelio u sv. Pričesti. Nije mnogo drugima govorio o sv. misi. On ju je proživljavao i to je bilo dosta da potakne na pobožnost.

Rado je molio kržni put i drugima ga preporučivao. Često ga je obavljao. Prolazeći postajama križnog puta bio je duboko sabran, potišten, udarao bi se rukom u prsa, na licu se zrcalila tuga i samilost s Isusom.

Svima koji su mu dolazili preporučivao je neizostavno molenje krunice. Ona sadržava sav Isusov i Marijin život, čitavu tajnu našeg otkupljenja. Njegove adoracije pred Presvetim često su bile njegove. Želio je da ih i njegovi bogoslovi što češće obavljaju i znao je reći: »Ugledajte se u Isusa, što On radi-ponizio se do stvari samo da može biti s nama!«

Vrlo često je znao održavati duhovne obnove, vježbe, poklone svojim pokornicima. Nikada mu nije bilo teško, da samo s jednom osobom provede cijelo prijepodne u molitvi, a kada bi dotična osoba odlazila znao je reći: »Kćeri moja, bila si mi na edifikaciju, gledao sam danas kako milost radi u tvojoj duši.«

Već smo ranije spomenuli njegovu žarku ljubav i povjerenje u Mariju-posrednicu svih milosti. Gdje je Sin, tu je i Majka, fra Ante je tako osjećao, molio, povjeravao se, prosio, nadao se potpuno uvjeren da s Marijom neće zalutati niti iznevjeriti Njenog Sina. I što više, časteći Majku da postaje bliži i Srcu Sina.

I kada bi svi otišli, kada se sve smirilo, fra Ante bi ostajao sam pred Svetohraništem moleći dugo u noć, klanjajući se neizmjernoj taj-

ni, Vječnoj Riječi koja je po Majci tijelom postala i prebivala među nama...

Penjanje na Golgotu...

Vrijeme odmiče, čini se fra Anti nekako brže nego drugima, jer je njegov dan ispunjen, a poslovi nikada gotovi. Sve je više i više onih koji mu dolaze, traže duhovnu hranu, molitvu i pomoć. On je svima sve-ne zna za odmor ni prekid. Znaci bolesti koja se već odavna vuče postaju sve alarmantniji. Česte su upale pluća, tromboze, smetnje sa srcem koje je, po mišljenju liječnika, gotovo već na kraju. Morao je otići u bolnicu, ali ni tamo ne miruje. Ta žarka duša poučava, savjetuje, tješi, razgovara, tumači, no prije svega moli. Susreti s pojedinim ljudima koji ne znaju ni za Boga ni za Crkvu mučni su njegovoj apostolskoj duši, postupke mora prilagođavati osobama. No ni oni najokorjeliji ne mogu, a da ne primijete kako je ovaj skromni redovnik nešto posebno i kako u njima budi već davno zapretane ideale. Pa ako već ne prihvaćaju vjeru, postaju bar snošljiviji, ne psuju više, prihvaćaju ga kao prijatelja, slušaju njegove savjete.

Jedan njegov liječnik kaže: »Česte su bile krize s njegovim srcem, ali ono kao da je prkosilo. Prosto je bilo iznenađujuće koliko je radio s takvim srcem.«

U svojoj bolesti je bio poslušan do u sitnice. Odredbe liječnika je brižno izvršavao. Nije htio ni u najmanjoj sitnici da učini po svome, već bi sve pitao i pokoravao se poput malog djeteta. Nije se prepuštao bolesti, dapače sve je činio da ozdravi. Ali kada je postao svjestan da su njegove sile pri kraju, prihvatio je i kraj ne govoreći mnogo o tome. Radio je kao i onda kada je bio najzdraviji. A često je radi toga bio stavljen na muku. Jer poglavari nisu željeli da se toliko iscrpljuje, a ljudi su ga sve više i više tražili. Lovili bi ga iza sv. mise, šuljali se po samostanskim stepenicama, čekali ga u kapelici. Kada bi ga poglavar radi toga ukorio, ponizno bi se povukao, ali bi odmah žalosnim glasom rekao: »Šta mogu, ja moram dotičnoj duši predati, što sam za nju primio od Gospodina.« U takvim prilikama njegovo je apostolsko srce najviše trpjelo, ali nikada nije prekršio poslušnosti.

Penjanje na Golgotu, umiranje sebi, svladavanje i najplemenitijih poriva, nemoć tijela, čežnja za sjedinjenjem s Bogom — sve je to prolazilo fra Antinim srcem i dušom. Radi velike nemoći dobio je dozvolu od sv. Oca da može služiti sv. misu u svojoj sobici ali se je svega jednom mogao dozvolom okoristiti. Stanje mu se sve više i više pogoršavalo tako da je dva mjeseca pred smrt prestao služiti sv. misu. I to je čini se bila najteža žrtva. Sv. Pričest nosio mu je svaki dan netko od subraće. Ispo-

vijedao se svakodnevno kao i ranije. I dalje je primao pokornike svaki dan, no sada sve češće i češće u krevetu, uza sve to uvijek je bio nasmiješen, pun brige za tuđe boli i muke, ne spominjući svoje. Nitko tko je k njemu dolazio nije gotovo ni primjećivao, da i on sam teško trpi. I da je križ jako, jako težak.

13. veljače primio je iz ruke svog gvardijana Posljednju pomast, ali prije toga je obavio javnu ispovijed pred Provincijalom, gvardijanom, subraćom, pa čak i pred momčićem s porte. Smireno je rekao svoje krivnje pred Bogom, kajao se skrušeno i molio od Provincijala odrješenje. Svi su ostali ganuti pred tom dušom tako punom Boga, zatim su se tiho razišli. Par časaka nakon toga došao je njegov liječnik k njemu. Evo što on pripovijeda: »Neposredno prije obreda došao sam k njemu, a on me je sam obavijestio da će primiti sv. pomazanje, jer tako gvardijan hoće, no odmah je pridodao neka se ne uzrujavam radi toga, jer on još neće umrijeti. Nakon obreda došao sam ponovno u njegovu sobicu misleći da ću ga zateći ipak uzrujanog, ali ni traga od toga. Mir, beskrajni mir zrcalio se na tom ispaćenom licu. Otišao sam posramljen, ali i uvjeren da je to Božji čovjek.«

A trpljenje se nastavljalo, svaki sat, svaki dan, po danu i po noći. Dnevno umiranje i sve prisniji dodiri s Bogom oplemenjivali su sve više njegove ionako plemenite crte lica. Kao

da je on posve nestajao, a ostao samo milosrdni Isus koji je dočekivao svakog pojedinca. Polako, ali sigurno približavao se je vrhuncu svoje Kalvarije, često zabrinut, da li se je doista posve iscrpio u Božjoj službi.

Jednu dirljivu crticu iz tog razdoblja njegovog života ispripovijedao je jedan njegov subrat, koji je tih dana išao u sv. Zemlju. Prije odlaska posjetio je fra Antu, da se s njime oprosti. Tom zgodom mu je fra Ante uputio nekoliko riječi koje bismo gotovo mogli smatrati njegovom oporukom. Evo ih: »Molim vas, sjetite se mene na svetim mjestima. Osobito kad dođete do stupa bičevanja, poljubite ga za mene i recite: hvala Ti Isuse i za fra Antu što si takve muke podnio. I onda kad dođete do kamena sv. Groba poljubite ga i za mene i recite: Isuse, daj fra Anti da sveto umre. A osobito kad dođete u dvoranu Posljednje večere, recite: Isuse, Isuse, hvala Ti, što si fra Anti dao milost, da bude Tvoj svećenik!«

U ruke Tvoje Isuse . . .

Bližio se kraj. Bilo je sve teže i teže. Mnogo je trpio, ali nije se tužio. Tek tu i tamo molio je za kakovu sitnu uslugu, ali i to s mnogo obzira prema časnim sestrama koje su ga dvorile u bolesti. Bio je naime smješten u sobi izvan klauzure.

Ipak kroz čitavo to vrijeme primao je sve koji su dolazili da ga vide, da još jednom čuju njegove savjete, ispovjede se, zamole da ih blagoslovi. Molbe su se redale jedna za drugom--oče, sjetite se Ivana, sjetite se Petra, ne zaboravite nas u vječnosti, blagoslovite mene i moje, molite za moju djecu i sl. A fra Ante je posljednjim snagama blagoslivao, blagoslivao, blagoslivao...

Tek u vječnosti saznat ćemo pravu snagu njegove otkupiteljske patnje. U tim najgorčim časovima, kada je svoj kalež ispijao do dna, bilo je oko njega uvijek ljudi-braće, pokornika, prijatelja, ali on je zapravo kroz te trenutke prolazio sam-sam sa svojim Bogom. I zadnji dan pred smrt, kada nije više mogao ni ruke podići, vodio mu je je njegov gvardijan, a on je i dalje šaputao molitve.

Agonija se bližila kraju. Na mahove je tonuo u nesvijest, da tek kasnije opet otvori oči, iz kojih je izbijao isti sjaj, razumijevanje, patnja ne toliko možda radi vlastitih muka, već radi onih koje ostavlja, a tako ih je istinski ljubio.

Osvanuo je i dan smrti 4. III 1965. g. Noć je prošla dosta mučno, izmoren je, na mahove kao da nije pri svijesti, a tren zatim iznenađi bistrina njegova pogleda. I u tim trenucima, toliko teškim on primjećuje druge oko sebe, blago se smješka, prihvaća njihove ruke i moli. Tako je potrajalo sve do podne. Ipak osjeća se

da je kraj vrlo blizu-možda su u pitanju samo minute. Oko njega su članovi njegove redovničke obitelji, časne sestre a potkraj dolazi i liječnik. Kada je već vidio da tu ne može ništa pomoći, htio je otići, jer ga dužnost zove na drugu stranu. Ipak pogleda još jednom fra Antu, oklijeva da ode, kao da ga nešto zadržava. I gle, još nekoliko uzdaha, promijenjeno lice i kraj. Bilo je to 4. III u 12 sati i 30 minuta. Sjetio se liječnik tada fra Antinih riječi koje mu je davno rekao: »Vi ćete biti prisutni kod moje smrti.«

Redaju se molitve, koje u dubokoj sabranosti mole njegova subraća i svi prisutni. Srca su stisnuta od boli i tuge, ali su i čudno mirna, puna pouzdanja i duboke vjere da je jedan zagovornik na nebu bliže svima nama nego kada je bio živ.

Evo što priča jedan od prisutnih: »Sve je bilo tako tiho i gotovo nenadano. Naučili smo se već na to da je fra Anti bilo sad loše sad dobro, ali je uvijek kriza prolazila. Kraj je došao gotovo nekako neočekivano, nisam mogao vjerovati da je to istina. A ipak bila je to kruta stvarnost. Svršeno je... Još jednom sam pogledom kružio po siromašnoj sobici, nastojeći da u sebe utisnem sve detalje koji su niz godina bili okvir te izvanredne duše-spontano sam kleknuo i poljubio tu navoranu ruku, koja je dijelila samo blagoslov, pogledao to smireno lice, vedra izraza bez traga agonije. I nisam mo-

gao drugo nego da pomislim, doživim upravo -fra Ante je našao svoj mir u Bogu«.

Smrt pravednika je sjeme života...

Brzo se pročulo da je umro. Još ga nisu ni položili u lijes, a već su zaredali sa svih strana muževi, žene, djeca, obitelji, časne sestre, svećenici. Sa svih strana dolaze ljudi, različita zanimanja, životnih pogleda, i načina života; svi su se našli kod zajedničkog oca u dubokoj tišini, žalosna srca, ali smireni i puni pouzdanja u njegovu zaštitu s neba. Osjećalo se da to nije obična smrt i obični mrtvac koji tu leži pred njima, kazao je jedan od prisutnih. Četiri dana je ležao u kapelici Gospe Lurdske, podno nogu Majke, kojoj je služio cijeli svoj život.

Izmjenjivale su se molitve, vapaji, zazivi, mnogo oko je zasuzilo. Kroz cijele dane stavljali su ljudi pobožno na njegov lijes krunice ili druge stvarčice, ljubili lijes, zagledali kroz mali prozorčić njegovo lice. Činila su to i mala djeca koja pri tom nisu pokazivala nikakovog straha. Sjećala su se kako ih je on često znao za života k sebi pozivati, primati za ruku i voditi Isusu, radovati se s njima nakon prve sv. Pričesti.

U kapelici se nije osjećao nikakav zadah iako je četiri dana ležao. Smireno lice pokojni-

Kip Gospe Lurdske u Zagrebu pod čijim je okriljem fra ANTE dozrijevao za nebo

←

Medaljon Kraljice Hrvata u Svetištu Gospe Lurdske u Zagrebu, gdje je fra ANTE našao svoje počivalište

ka, tiha molitva svih, šutnja koja je obavila samostan bila je glasnija i jasnija od bilo čega-umro je pravednik, tugujmo, ali i radujmo se-smrt pravednika sjeme je života.

Sprovod je bio veličanstven. Bilo je prisutno mnoštvo ljudi svih društvenih klasa, uglavnom sve njegova duhovna djeca. Lijes su nosili redovnici, članovi raznih redovničkih zajednica kao prava braća u Kristu, iskazujući posljednju počast onome koji je tako predano radio, trpio i molio za sve redove bez razlike. Sprovod je vodio današnji zagrebački nadbiskup Dr Franjo Kuharić, a prisustvovali su mu splitski nadbiskup Dr Frane Franić i skopljanski biskup Dr Smiljan Čekada. Pred mrtvačnicom govorio je isusovac O. Ivan Kozelj. Smirenim riječima opisao je fra Antin lik, tako da su ga svi prisutni upravo doživjeli. Dočarao je intimu siromašne sobice, u kojoj je Isus preko fra Ante dočekivao svu patnju svijeta - sobicu, iz koje smo izlazili bolji nego što smo u nju ušli, jer smo tamo našli komadić neba.

Na grobu je govorio fra Ćiro Markoč, nekadanji učenik fra Ante. Iz punine franjevačke duše izrazio je zahvalnost svih, jer su po O. Anti mnogi došli bliže Ocu, upoznali intimnije Sina, otvorili svoja srca i duše više Duhu Svetom.

Nije bilo mnogo cvijeća, bio je to sprovod u duhu franjevačkog siromaštva, ali zato veli-

čanstveno bogat ljubavlju, sav prožet dahom vječnosti.

Na kraju se razlijegala pjesma zahvalnica--Tebe Boga hvalimo, spontano iz svih srdaca. Zahvalnost za dar-fra Antu, koji nam je bio dan u ove sudbonosne dane, u ovaj trenutak povijesti, u naše dane.

Tek kada smo ga izgubili počeli smo ga pravo cijeniti. No da sjeme donese plod, mora prvo istrunuti-sjeme pravednika izvor je novog života . . .

I grob njegov bit će slavan . . .

Počelo je odmah nakon sprovoda. Svaki dan povećavao se broj onih koji su dolazili na njegov grob da tamo mole milost, pomoć, utjehu. Osobito je to bilo uočljivo u nedjelje, blagdane, godišnjice smrti. Tada je grob na Mirogoju bio upravo zatrpan cvijećem, svijećama, pokriven plaketama za izgradnju novih crkava. Pojavile su se doskora i prve zahvalnice isklesane u kamenu-jednostavni natpisi, koji mnogo kažu: »Oče Ante, pomozi i dalje, Oče Ante, hvala ti!«

Jedan njegov bivši pokornik pripovijeda: »Često sam prolazio Mirogojem, ali sam se rijetko kada uspio sam naći na fra Antinu grobu. Dolazio sam u razno vrijeme, pa čak i onda,

kada sam pretpostavljao da nikoga neće biti, jer je bilo nezgodno doba dana. Ali ne, uvijek je bio netko ili je bar goruća svijeća pokazivala, da je netko upravo otišao. Najčešće sam zaticao ljude, žene, djecu, časne sestre, svećenike s krunicom u ruci, ponekad kako krunicu u grupi mole.«

Preko njegova groba povezali su se često oni kojima je on za vrijeme života bio zajednički otac, a da to onda nisu ni znali. Nastavio se njegov apostolat preko molitve njegove duhovne djece, preko njihova zajedničkog nastojanja da jedan drugome pomažu, preko sprovođenja onih ideala, za koje je on cijeli život molio i radio.

I sve je pošlo začuđujuće brzo-pokrenut je postupak za njegovo proglašenje blaženim; osnovana je vicepostulatura kojoj je dužnost da u što kraćem roku ispita i doprinese dokaze i svjedočanstva o njegovoj izvanrednoj ličnosti i svetačkom liku. A onda je stigla i dozvola, da se njegovo tijelo prenese u kriptu crkve Majke Božje Lurdske u Zagrebu, uz koju je u samostanu proveo posljednje godine svoga života.

Prijenos posmrtnih ostataka izvršen je 15. XII 1970. g. Iako je bio radni dan u tjednu skupilo se mnoštvo naroda da iskaže počast i da se pomoli na njegovu grobu. U trijumfu nošen je lijes s fra Antinim tijelom na rukama njegove franjevačke braće do konačnog poči-

vališta u sarkofagu s desne strane podno kora u kripti. Pratile su ga molitve i pjesme, psalmi i ganuta srca.

Zapaljene svijeće, postavljeno cvijeće i ljudi koji mole svakodnevni su prizor na fra Antinu grobu. U sjeni Svetohraništa, podno kipa Bijele Djevice, u srcu Zagreba počiva tijelo tog mučenika ljubavi prema Bogu i bližnjemu, pozivajući na žrtvu, ljubav, predanje i povjerenje Bogu.

U ove naše dane fra Ante je svjedok Vječnosti, sjajna zvijezda našega hrvatskog naroda, neprekidni poziv na svetost.

FRA ANTE GOVORI:

ODLUKE . . .

MISLI . . .

SAVJETI . . .

Na čast Presvetoga Trojstva, na veću slavu Blažene Djevice Marije, Majke Božje i Majke naše, predajem se i posvećujem sav moj slabi život u Presvetom Srcu Blažene Majke, pod njezinim vodstvom, a njezinom pomoću i zaštitom, sjedinjen s Njom, premda nevrijedan, za duhovni napredak povjerene mi braće klerika.

O vječni Bože, Sine i Duše Sveti, dostoj se primiti u Presvetom Srcu Neoskvrnjene Nebeske Majke sav moj nevrijedni život, svetu Misu, sveti Oficij, svete molitve, vršenje dužnosti, dobra djela, trpljenje, odricanje, kušnje, sve poteškoće, sve to sjedinjeno sa životom Blažene Majke Kraljice svih svetih, sjedinjen s Presvetim Srcem Isusovim, Njegovim Upućenjem, Križem i svetim životom. Neka bude za savršeni napredak povjerene mi braće.

Sve Ti ovo obećajem, milosrdni Bože, kao žrtvu Tvojoj milosrdnoj ljubavi da im dadeš, Oče nebeski — svoju svetu ljubav, Vječni Sine — svoj sveti Duh, Duše Sveti — svoju svetu mudrost i sedmerostruke darove svoje, da budu puni ljubavi Očeve, mudrosti Sina, dobrote Duha Svetoga! Neka budu redovnici po primjeru svetog Oca Franje, apostoli svete Crkve po

primjeru svetog Petra i Pavla, vjerna djeca Marijina po primjeru svetog Ivana.

Primi, Bože moj, život moj sa životom Isusovim, sa životom Marije i svih svetih, osobito sa životom svetog Oca Franje, svetog Ante, svete Klare, svih svetaca našega svetog Reda, Svetih odvjetnika, tvoje zaručnice svete Terezije od Djetića Isusa...da im dadeš obilni tvoj sveti život.

Bože moj, ljubavi, dobroto i milosrđe, sav se Tebi žrtvujem i predajem za njih, savršenom ljubavlju Božanskog Učitelja na križu i Presvete moje Majke ispod križa.

Obećajem, Bože moj, da ću ih voditi putem naših svetih dužnosti, Regule, Konstitucija, Ordinacija i odredaba starješinskih. U njima ću, uz Tvoju milost i pomoć, unapređivati duhovni život primjerom i riječju.

Bože moj, daj mi veliku jakost, promijeni mi srce, rasvijetli pamet, ojači volju, sjedini me u Božanskoj Majci svojoj s Tobom. Čuvat ću ih kao zjenicu oka svoga, jer ih Ti ljubiš, jer si ih Ti izabrao.

Daj da ovo ispunim. Povećat ću svoja odricanja, nastojanja, mrtvenja za njih. Pomozi mi ovo provesti radi tvoje svete slave i njihova spasa i svih onih koje će oni voditi, upravljati i služiti. O Majko, smiluj se meni i čuvaj me u

srcu svome. Ti me predaj Vječnom Ocu. U Tvoje svete ruke sve stavljam. Svi Sveti, sveti Oče Franjo... čuvajte me. Amen.

Prikazanje žrtve života
— Subota 16. X 1926. —

Tebi je živjeti skriven u Bogu s Isusom i Marijom.

\+ + +

Uz pomoć Božju i zaštitu nebeske Majke uvijek ću se pred Gospodinom ponizivati: na svakom mjestu, položaju i u svakoj službi, u svako doba.

\+ + +

Ujutro prva misao poslije Isusa na Presveto Trojstvo: u Mariji, s Marijom, po Mariji... Poniziti se i probuditi što življu želju i čežnju za svetom poniznošću i ovoga se neprestano držati.

\+ + +

Kod stola čuvat ću se svakog izbiranja. Jesti ću s Gospodinom i nebeskom Majkom bez biranja, prevrtanja... onako kako je preda mnom...

\+ + +

S pomoću Blažene i Neoskvrnjene Majke i svetih odvjetnika osobito ću ljubiti svoj zavjet svete čistoće i slijediti svoju nebesku Majku...

Osobito ću nastojati oko pobožnosti Presvetom Sakramentu, Muci Isusovoj, Neoskvrnje-

nom Začeću presvete Majke, da uščuvam vazda čisto srce i tijelo, pamet i dušu.

Također ću gajiti pobožnost sv. Josipu, sv. Anti, sv. Luigiu. S pomoću Blažene Majke brižno ću svagdje čuvati, mrtviti nutarnja i vanjska sjetila, navlastito oči i jezik...

\+ + +

Sjećaj se one: nec Samsone fortior, nec Salomone sapientior, nec Davide sanctior... Zato ću se, s pomoću Blažene Majke, čuvati i posebnog prijateljstva bilo s kim, a osobito s osobama drugog spola. Solus cum Domino solo!

Gospodina ću vazda moliti da mi On bude prijatelj i društvo s Majkom, s anđelima i sa svecima. U napastima protiv čistoće odmah ću se uteći Presvetom Srcu Isusovu i Majci, Ranama Gospodnjim, svetom Josipu i svetim odvjetnicima.

\+ + +

S pomoću Božjom i Marijinom nikada se neću tužiti na bilo koga, niti na bolest, ni na vrijeme...

\+ + +

Prva misao ujutro: poniziti se pred Gospodinom Bogom, poslije čina poklona s Marijom, u Mariji i po Mariji.

Prikazati se nebeskoj Majci kao najnevrijedniji i najprezreniji i najdostojniji svakog prezira — Njezin jadni sluga koji mora više, radije, pripravnije, »suma diligentia« umirati, ne biti, poništiti se pred svakim... Quotidie mori!

\+ + +

Sva se predaj Božanskoj Ljubavi Očevoj s Isusom na križu preko Blažene nebeske Majke ispod križa. Isus na križu neka bude predmet sve tvoje ljubavi. Njega uvijek imaj pred očima duše...

\+ + +

Nemoj ništa raditi ni poduzimati bez Marije; Njoj se potpuno izruči. Ona neka ti bude Majka, a ti Njezino dobro i poslušno dijete. Osobito sve radi s Njezinom vjerom, poniznošću i čistoćom...

\+ + +

Nikada se ne plaši boli, muka, križa jer to šalje dobri Bog i hoće da u tebi po njima utisne sliku svoga propetog Sina. Čuvaj u tim časovima vjernost ljubavi, jedinstvo volje s Isusom na križu.

Blago tebi, ako ustraješ uz Isusa i Mariju! Koliki napredak za tebe, kolika slava Isusu i Mariji! Velika je čast i slava za nebesku Majku, kad njezino dijete ustraje s Njom ispod križa tvrdo u vjeri, strpljivo u mukama, jako u ljubavi...

\+ + +

Sve svoje pouzdanje imajte u Mariji i s Njom ćete sve nadvladati i doći k Isusu...

\+ + +

Gledajmo na nebesku Majku kao na svoj životni ideal. Ona je najbolje shvatila temeljnu misao, na kojoj mora počivati naš život. Svojim: »Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj.« Naša je Majka priznala Gospodina svojim vrhovnim gospodarom, pred njim se ponizila i predala se da u svemu slijedi njegovu svetu volju...

+ + +

Sve raditi u nazočnosti Božjoj — s Marijom. Sjećati se, nositi u duši svagdje nazočnost Božju i da ste s Marijom. Sve raditi, obavljati s Marijom i biti sjedinjena s njom u svim djelima i poslima.

+ + +

Posvetite se nebeskoj Majci i sutra neka bude početak vašega novog duhovnog života pod vodstvom Marije, s Marijom, po Mariji... da dođe kraljevstvo Srca Isusova...

+ + +

Bliže k Mariji! Bez Marije nema Isusa, nema duhovnog života...

+ + +

Ljubite nebesku Majku i sve prikazujte Isusu preko Marije...

+ + +

Posebno ljubite Blaženu Djevicu Mariju i nasljedujte njezin skroviti život...

+ + +

Po poniznosti postat ćete slični Isusu i Mariji. Predajte se Božanskom Srcu Isusovu preko Srca Marijina...

+ + +

Ne budi zadovoljan stečenim blagom već svojski nastoj da budeš što sličniji Božanskom Učitelju i nebeskoj Kraljici...

Odluči biti apostolom Božanskog Srca Isusova i Prečistog Srca Marijina. Živi nutarnjim životom.

Nosi u srcu i na tijelu muku Isusovu, boli Presvetog Srca Isusova i Prečistog Srca Marijina.

+ + +

Ljubi posebnom ljubavlju nebesku Majku. Ova svetkovina naše nebeske Majke neka ti bude zalog njezine ljubavi, jaki poticaj, neprestana opomena: »Nostra autem conversatio in coelis est! — Naša je domovina na nebesima!«

+ + +

Gori li u vašem srcu posebna ljubav prema nebeskoj Majci? Poniznost, jednostavnost i anđeoska čistoća neka vas resi i čini sličnom Mariji. Želim da budete savršena slika Božanskog Srca i nebeske Majke..

+ + +

S Marijom se navikavajte ići pred Gospodinom u istini, pravdi i ljubavi vršeći uvijek volju Božju...

+ + +

Poput nebeske Majke čuvajte riječ Gospodnju u vašoj duši i o njoj razmišljajte. Ne bavite se suvišnim, bespotrebnim mislima. Ne zaustavljajte se ni kod sebe ni kod stvorenja. Samo i jedino Kristova . . .

Najviše vam preporučam da dnevne kušnje, neugodnosti i brige podnosite onom ljubavlju kako bi to podnosio Isus i Marija . . .

Molite krunicu i držite se Marije kao svoje majke. Ona je utjeha žalosnih . . .

\+ + +

Izvrši svoje posle svaki dan, a tvoje misli neka budu samo jedno: sebi umrijeti, sebe potpuno prezreti . . . Isusa ljubiti, Mariji pripadati, u Mariji biti. Isusu i Mariji žrtvuj svoje razgovore, poglede, društvo . . .

\+ + +

Sutra je najveći susret čovjeka s Bogom. Bog pokazuje koliko ljubi čovjeka i koliko mu dobra želi. Zagledajte se mirno, jednostavno, odlučno u Mariju koja na sutrašnji dan stoji pred najvećim problemom što ga mora riješiti jedno stvorenje: odgovoriti na susret sa svojim Stvoriteljem i odlučiti se na najodgovorniji životni zadatak. Na što gleda Marija? Ona traži, ona pazi što hoće njezin Spasitelj i to Mu ona velikodušno, svim bićem, svim srcem, svom voljom daje, žrtvuje i to odabire . . .

(Uoči Blagovijesti)

\+ + +

U nedjelju, na blagdan Bezgrešnog Srca Marijina, vi se sa svojom družbom posvećujete Bezgrješnom Srcu Marijinu kao njezin dio, njezina baština, njezina svojina . . . da s tom posvetom zasvjedočite potpuno i trajno predanje i vječnu vjernost svojih redovničkih obaveza i svoje službe nebeskoj Kraljici i Majci. Ispunite svoje obećanje: postanite sve svete vjerne kopije Marijine.

\+ + +

Svetkovina Bezgrešnog Začeća neka te ispuni ljubavlju i udivljenjem i nasljedovanjem prema nebeskoj Majci . . .

\+ + +

Molim vas, svaki dan obavljajte svoje dnevne duhovne vježbe, posebno duhovno štivo sa razmatranjem barem 20 minuta i svetu krunicu. Ako možete, obavite devetnicu Majci Božjoj Lurdskoj za vašu duhovnu obnovu i po mojoj nakani . . .

\+ + +

Sutra je Pompejska Majka Božja. Posvetite se nebeskoj Majci i sutra neka bude početak vašega novog duhovnog života pod vodstvom Marije: u Mariji, s Marijom, po Mariji, za Mariju . . . da dođe kraljevstvo Srca Isusova . . .

\+ + +

Kroz ovaj mjesec naše nebeske Kraljice nastojte sve raditi u duhu žrtve, naknade i zado-

\+ + +

voljštine za uvrede koje se nanose Božanskom Srcu Isusovu i Bezgrešnom Srcu Marijinu. Tješite, ljubite i nasljedujte ovo Bezgrešno Srce. Sve raditi u jedinstvu s Bezgrešnim Srcem...

+ + +

Ja sam želio da ti o našoj nebeskoj Majci nešto progovorim, da u tebi sve više poraste djetinja ljubav, poslušnost, privrženost prema Mariji. Isus je to već učinio. Dao ti je prosvjetljenje da upoznaš i osjetiš da je Njegova volja da sve više dobru Majku ljubiš, slušaš, slijediš. Ona ne zna za grijeh, pa i ti kao njezino pravo dijete ne smiješ više znati za grijeh. Naša je Majka sva pretvorena u Isusa, pa i ti imaš pravo u tom je slijediti. Ona sva sjaji nebeskom čistoćom, najvećom poniznošću, savršenom ljubavlju, potpunim posluhom... i sva je po volji Očevoj... Tako i ti imaš sjati krepostima sjajem svoje nebeske Majke...

+ + +

Kod nogu nebeske Majke i Bistričke molio sam za te. Nastoj revno, da dostigneš svoj ideal, da budeš po Srcu Isusovu i Marijinu. Posebno ljubi i nasljeduj Nebesku Kraljicu...

+ + +

Preko nebeske Majke sve davati, prikazivati Propetoj ljubavi. Sve dati Mariji da to kao dobra Majka čuva...

+ + +

Podlažući se u svemu nedokučivim osnovama presvete volje Božje i priznajući potpunu svoju nedostojnost za ovu uzvišenu službu prikazujem te s Marijom, u Mariji i preko Marije milosrdnoj ljubavi Božanskog Srca kao žrtvu paljenicu, prema željama i odlukama nebeske Majke da Božansko Srce dade da u svemu ispuniš njegovu presvetu volju i da dade svetih svećenika svetoj Crkvi, Redu i majci Provinciji.

+ + +

Neka te ljubi, čuva i krijepi blažena Djevica, Majka našega Spasitelja i Majka tvoga svećeništva...

+ + +

Pogled na našu Bezgrešnu Majku neka nas jača u ovim teškim kušnjama koje proživljavamo. Ona je pobijedila sotonu, grijeh i sva krivovjerja. Ona će pobijediti i današnje bezboštvo. Uvijek se držimo Nje kao svoje Majke, častimo je svetim životom i svetom krunicom. S Njom se molimo za se, za svoj narod, za obraćenje grešnika. Širimo Njezinu slavu i nastojmo da je svi ljube...

+ + +

Molimo za naš narod. Trpimo i uzdajmo se. Tješimo žalosne i ucviljene, podižimo slabe i malodušne. Čvrsto se držimo Isusa i Njegove Svete Crkve koja ni vrata paklena neće nadvladati. Imajmo djetinje pouzdanje u Blaženu Djevicu Mariju.

\+ + +

Ljubite nebesku Majku i nasljedujte Njezinu poniznost, čistoću, vjeru, ljubav, strpljivost, molitvu . . .

\+ + +

Uvijek budite mala hostija Isusova sjedinjena s Njim u Srcu Bezgrešne Majke . . .

\+ + +

Nebeska Kraljica bila vazda sve blago tvoga srca i poslije Isusa jedini ideal tvoje pameti i tvoje ljubavi . . .

\+ + +

Isus neka bude vaše sve. Marija, nebeska Majka, neka vas vuče svojim svetim primjerom i neka vas povede Božanskom Srcu Isusovu da vas ono primi, posveti sa sobom sjedini.

Neka vas Isus, Marija i sv. Josip čuvaju, vode, rasvjetljuju, blagoslove. . .